

Rannikkokalastajien koulutushanke

Hankeraportti

Paapuuri Oy / Markku Saiha

Kalastajatilaisuus Reposaaressa Merimestassa. Petri Suuronen (LUKE) kertoo mobiiliryistä

Hanke käynnistettiin kokoamalla yhteen alueen kalastajien kokemukset niin pyydyksistä, pyydysrakentamisesta, kuin niiden käyttöön soveltuvista veneistä. Kyselyjen aikana selvitettiin myös tarvetta sekä halukkuutta uuden veneen hankkimiseen. Hankesuunnitelman mukaiset kohteet olivat kalastuksen ohjaaminen särkikaloihin, uusien pyydysten ja pyydyspaikkojen selvitys ja koulutus, tavoitteen mukaiseen toimintaan soveltuvan veneen suunnittelu ja rakentaminen, käytännön työn aloitus ja ohjaus.

Yhteistyökumppaneina toimi hankekoordinaattorin Paapuuri Oy:n ohjaamana Porin kaupunki, Luonnonvarakeskus, Suomen Ammattikalastajaliitto ry, Selkämeren Ammattikalastajat ry ja Porin kalatalousalue, Wäkkärän osakaskunta ja Metsähallitus. Kaikki kumppanit tarjosivat hankkeelle niin tietoa, palveluja kuin tiedonvälitystä omille toimijoilleen.

Aluksi tehtiin kartoitus potentiaalisista pyyntialueista tavoitelajien, kalamäärän ja valitun pyydyksen yhdistelmänä. Työ koordinoidaan yhteisesti kalatalousalueiden, Kalaleaderin ja kalastajien kanssa. Työjärjestys oli seuraava:

- kootaan kalastajat, jotka ovat valmiit sitoutumaan suomukalarysän ohjattuun rakentamiseen ja kurenuotalla kalastamiseen
- suunnitellaan ja valitaan pyydys parhaan mahdollisen tiedon mukaan
- valitaan yhteinen rakennuspaikka ja varataan se
- valitaan opettaja, joka osaa myös huomioida alueelliset erityispiirteet
- pidetään kurssi
- opastetaan osallistujat pyydyspaikkojen valintaan ja lupaprosessiin
- ohjataan käynnistettävä kalastus alkuun
- kauden jälkeen kerätään tiedot ja kokemukset raportiksi

Toteutus / pyydykset

Maakunnan kalastajille suunnatuissa tilaisuuksissa hankeidea esiteltiin ja luotiin kontaktit potentiaalsiin yrittäjiin, joilla oli kiinnostusta, osaamista ja mahdollisuuksia sitoutua hankkeen tavoitteisiin. Tämä karsi joukkoa, mutta sopivia kalastajia kuitenkin löytyi. Lähemmät keskustelut käytiin lähinnä Rauma, Pori, Merikarvia – alueella toimivien kalastajien kanssa, koska esimerkiksi Pyhäjärven kalastajilla ei näyttänyt olevan hankkeen sisällön mukaisia suunnitelmia.

Muutamasta kiinnostusta osoittaneista kalastajista mukaan valittiin Reposaaressa kalastamasta toimivat yrittäjät. He täyttivät kaikki kriteerit. Heillä oli myös kokemusta vastaavasta kalastuksesta, pyydysrakentamisesta sekä venekaluston kehittämisestä.

Kiireisin osa oli saada pyydysten suunnittelu ja rakentaminen liikkeelle välittömästi, jotta kevään kalastuskauden alussa oltaisiin valmiina. Hankkeessa tuotiin parhaiden aiempien rysämallien rinnalle kevyemmät mobiilirysät, joiden mallina toimi järville kehitetty ja jo koeteltu rysätyyppi. Perinteisistä malleista pyydyksen erottaa myös vanteiden vähäisyys, mikä helpottaa kokemista. Erityinen innovaatio on koentapussi, johon saalis pyydystä koettaessa uitetaan, ja sen avulla saadaan nostettua veneeseen sopivat annokset niin selkää kuin kalan laatuakin ajatellen.

Reposaaren kalasataman lämpimässä hallissa koottiin pyydyskset. Kari Malen, kokenut rysäkalastaja Usko Ahto ja Petteri Takala.

Hankkeen yhteistyökalastajana toimi porilainen Kari Malen yhdessä luvialaisen Petteri Takalan kanssa. He saivat opastusta mm. paikallisilta vanhemmilta kalastajilta, ja rysien tekniikasta saatiin opastusta LUKE:n hankkeiden kautta mm. Saimaalta. Piirustusluonnokset olivat Markku Kettusen (Saimaa), ja näitä modifioitiin yhdessä työryhmän (Saiha, Petri Suuronen (LUKE), Malen, Takala ja Lehtonen (LUKE)) kanssa. Rysät valmistettiin osin hylkeenkestävästä havaksesta ja työ tehtiin ohjatusti Reposaaren kalasatamassa.

Porin kaupungin vesialueelle sijoittuneiden pyydyspaikkojen osalta haettiin poikkeuslupa ELY-keskukselta, koska nämä alueet ovat Kokemäenjoen suosan kolmen kilometrin rajan sisäpuolella, ja 3 m korkeat rysät vaativat luvan. Porin kaupunki oli mukana alusta saakka suunnittelemassa niin rysäpaikkoja kuin poikkeuslupahakemusta. Muiden rysäpaikkojen kohdalla toimittiin vesialueen omistajan luvalla.

Mobiililla rysällä oli tarkoitus tällä alueella kalastaa matalammassa vedessä kuin aiemmin. Samoin piti selvittää, vähenevätkö hyljevahingot, kun pyydys on matalammassa, ja onko mahdollista saada kuitenkin saalista niin, että toiminta on kannattavaa. Myös rysän pyyntiin saattamisen ja noston nopeuden arviointi ja hyödyt olivat suunnitelmassa mukana.

Toteutus / vene

Kalastustapa ohjaa myös veneen rakennetta ja kun pyydysvalinnat sekä strategia oli valittu, aloitettiin veneen suunnittelu yhdessä työryhmän kanssa. Kriteerit olivat tiukat, koska kustannusten piti olla suhteessa tavoiteltuun saalismäärään, ja aikataulu oli valmiiksi tiukka eli vene piti olla käyttökunnossa kevääksi.

Hankkeen tavoitteena oli yhteistyönä tehdyn taustaselvityksen avulla luoda malli, jossa nykyinen tai uusi yrittäjä tietää aloittaessaan saalistavoitteet ja kustannukset. Samalla on selvitetty parhaat ja kustannustehokkaimmat käytännöt veneen, pyydysten ja ergonomian suhteen, ja opastus.

Selvitysvaiheen aikana kartoitettiin mahdolliset valmistajat, keskusteltiin teknisistä ratkaisuista ja kustannuksista. Samoin todettiin, että tällä aikataululla eivät kalastajat pysty sitoutumaan itse rakentamaan venekalustoa, ja syinä olivat tilojen, osaamisen ja ajan puute. Näistä syistä työtä jatkettiin sopimalla yhteistyöstä ainoan valmistajan kanssa, joka kykeni sitoutumaan lähtökohtavaatimuksiin. Materiaaliksi valittiin lasikuitu, ja tekniset tiedot olivat seuraavat:

- kantavuus n. 1 t
- avovene ja perämoottori alle 50 hp / suunnitellaan vaihtoehdoksi sähkömoottoria
- materiaali lasikuitu

Suunnittelu ja ideat tulivat alkuselvityksessä kalastajilta ja venevalmistajilta, joita työryhmä koosti tavoitehintaan, käyttöön ja aikatauluun soveltuvan kompromissin. Valmistajaksi ja hankekumppaniksi valikoitui porilainen Peranta Oy / Tommi Salokangas. Heidän kanssaan soviteltiin käytännön ratkaisut, ja veneen valmistus aloitettiin, ja työ eteni sovitusti.

Venevalmistaja Tommi Salokangas ja kalastaja Kari Malen uutta kalavenettä arvioimassa.

Yhteenveto ja kommentit

Hankkeen tavoitteena oli luoda alueen nykyisiä ja koeteltuja kalastustekniikoita soveltamalla matalan aloituskyynnyksen rannikkokalastuksen koulutus, missä saaliin koko sekä määrä sovitetaan markkinoiden mukaan ja keskitytään kiintiömättömiin lajeihin. Tämä ohjaus toteutettiin keskittymällä kalastajiin, jotka todella sitoutuvat hankkeeseen, ja heitä kouluttamalla laajan yhteistyökumppanien osaamisen avulla saadaan nopeasti käytännön tuloksia.

Rysä saatiin pyyntiin aikataulun mukaisesti. Kevyempi rysän rakenne mahdollisti nopean virityksen, ja myös kevensi kaluston määrää mm. ankkurien määrä ja siten myös koko pyydyksen paino oli merkittävästi pienempi. Perämoottoriveneeseen voitiin ottaa turvallisesti kaksi – kolme pyydystä mukaan samalle laskentareissulle. Kokeneelle kalastajalle ei uusien ratkaisujen käyttöönotto tuottanut vaikeuksia.

Tärkein havainto oli, että mobiilit suomukalarysät olivat käytössä juuri sellaisia kuin oletuskin oli. Kalastus alkoi hyvin, ja rysien tekniikaksi valittu harvempi solmuväli ja vain yhdet siipiverkot toimivat tavoitteen mukaisesti. Muuta kalaa kuin särkiä ei juuri ole jäänyt rysiin, mikä on tehostanut kalastajan ajankäyttöä koska lajittelua ei ole tarvinnut tehdä. Kevään kalastusjakso kesti joitain viikkoja, ja pyydykset nostettiin heti kun saalis väheni alle kannattavuusrajat ja / tai kun likaantuminen veden lämmetessä alkoi.

Kaikista pyyntitapahtumista tehtiin kirjanpito, ja se toimittaaan LUKE:n, Porin kaupungin ja yhteistyökumppanien käyttöön. Saalis kirjattiin rysittäin ja lajeittain. Tavanomaisesta poikkeavat asiat merkittiin. Näitä olivat mm. vapautteen päästetyt kalat ja rysien toimivuus.

Uusi vene, kalastaja Malen ja mobiilirysä työssään.

Hanke sujui hyvin ja palaute oli positiivista. Tiukasta aikataulusta huolimatta keskeiset asiat saatiin toteutettua ja tulokset olivat konkreettisia: uusi pyyntistrategia aloitettiin uudella veneellä. Samoin saatiin varmistettua alueen rannikkokalastuksen jatkuvuus ja luotiin malli muillekin yrittäjille toimia yhteistyöllä tuloksekkaasti.

Koulutushankkeen tuottamat uudet strategiat jatkuvat ja laajenevat ensi pyyntikaudella. Huolimatta siitä, että näistä hankkeen tarjoamista koulutusmahdollisuuksista tiedotettiin tapahtumien ja henkilökontaktien kautta varsin kattavasti, vain muutama kalastaja oli valmis sitoutumaan tavoitteisiin ja panostamaan omaa aikaa tai varoja. Hyötysuhdeajatus oli kantava teema alusta saakka, ja tällä mallilla on saavutettu sisävesillä hyviä tuloksia. Näin tapahtui myös Satakunnassa.